Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 199 (10.582). Львів, вівторок 8. вересня 1925 Почтову належитість оплачено готом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.

Гол. Редактор приймає від 1—2 год. пополудн. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

„Nie karygodne, lecz niewygodne“.

Перед новими зборами Ліґи Націй.

Кожні нові збори Ліґи Націй приносять зі собою нові надії на вирішення питань, полишених безрадно попередніми. Чи ці надії 7. вересня цього року, при шестих зборах, є більші як минулих літ? — важко сказати. Час, на який як на лікаря так дуже рахували европейські дипльомати, не був дуже добрим дорадником на протязі остатніх літ, вічно схвильованих, невпинно заляканих затіями загрябущих народів.

Тридцятьпятий раз засідала Рада Ліґи Націй перед загальними зборами, щоби бодай відмежувати прикрі справи, повні притаєного динаміту, від легких, другорядних, повних доброї волі і таким робом підготовувала сприятливу атмосферу для палких нарад представників півсотки країн. Із першої виміни думок виявилось, що такі справи як нафтоносного Мосуля або економічної відбудови та самостійности Австрії, наїжені тими самими труднощами, що колись. Австрія обмежується на проханнях та кульоарових заходах для полекші своєї долі, але Туреччина, почуваючи свою силу, заявляє виразно, що не погодиться ніколи на 25-літню опіку Ліґи Націй у спірних територіях Мусуля, що означало би продовження на чверть століття Англією договору з країною Ірак, який має нормально скінчитись в 1928 р. Лишаються дрібні справи: нарікання польських меншостей у Латві, мадярських кольоністів у Банаті, опіка Альбанців, мусулманського походження, в Греції, боротьба з продукцією опію або з торговлею невільниками. Це все є справи, які полагоджуються фаховими комісіями, а які не стають предметом великих дебат на повних зборах Ліґи.

Ліґа Націй має перед собою тільки єдину велику справу, від якої розвязки залежать усі инші, а саме: гарантійного пакту. Міністри закорд. справ великих держав віз'жаються до Женеви, щоби допомогти Ліґі Націй у зміцненні підстав европейського миру. Юристичні знавці союзних держав, що радять у Льондоні в присутности німецького делегата, мають подати висліди своїх нарад у формі зредаґованих текстів, що стануть підставою нової дискусії на мініятурній европейській арені в Женеві. Що це значить? Значить, що кожний новий текст може ждати долі дотеперішніх текстів, які виготовляли та відкидали на протязі довгих місяців.

Участь Німеччини у Ліґі Націй як рівноправного члена з великими державами, її становище до Версайльського договору, який вона хоче пошанувати тільки в невеличкій частині, роля новоутворених середньо-та східноевропейських держав у творенні загально-европейського гарантійного пакту — ось головні питання, довкола яких кружлятиме вся дипльоматична закулісова гра і найщиріша красномовність головних женевських режісерів. І тому вага нарад не залежить стільки від самих справ, як від атмосфери, в якій ці наради проминатимуть. Ліґа Націй входить у рішаючу фазу дотеперішньої праці над европейською забезпекою. До цього часу найбільшим закидом проти Ліґи було те, що її моральна сила не опирається на ніякій силі матеріяльній. Моральна сила має тільки тоді вплив, коли її рішення торкаються народів доброї волі.

Дипльомати, що віз'жаються до Женеви, хотять вірити самі і пере

пати цю віру иншим, що поволі надходить мент, коли моральна сила має дані заступити силу фізичну. Вони не скривають погляду, що ця моральна сила потрібувала би ще присутности в Лізі Націй щонайменше Зединених Держав і вважають своїм великим здобутком те, що за останні роки не прийшло до війни. Одною з найважливійших причин, завдяки яким зростає моральна сила Ліги Націй є її спроможність припинювати та лагодити міжнародні конфлікти. Її успіхи в цьому напрямку є до цього часу невеличкі. Кожна нова сесія є новим іспитом зрілости для Ліги. Не зовсім правдивим є погляд, що моральна сила не має значіння без підмоги з боку фізичної. Коли папа Григорій VII приневолив колись могутнього німецького імператора прийти під собор у Каноссі і там навколішки прохати вибачення, він ділав чисто моральною силою. Престіж та авторитет можуть мати інколи багато більший вплив, як сили матеріяльні. Якщо Ліга Націй здобуде їх, тоді її вплив стане реальним.

Гарантійний пакт, якого основи мають бути покладені в Женеві, є пробним каменем авторитету Ліги Націй і її реальної праці.

* * *

Сесія Ліґи Націй й Українці.

Президент Української Національної Ради д-р Е. Петрушевич вислав до Женеви делегацію, в складі пп. д-ра Романа Перфецького і Антона Петрушевича, яка предложить відповідним установам Ліги Націй і представникам держав, заступлених у Лізі, меморіял

Західно-Українське Товариство Ліги Націй, головою якого є д-р Роман Перфецький, генеральним секретарем Ан. Петрушевич, також виготовило для Ліги Н. обширний меморіял,

Обидва меморіяли видруковано в більшому числі примірників, для поширення серед представників міжнародного політичного і журналістичного світу, що тепер віхались до Женеви з нагоди сесії Ліги Народів.

З метою поінформування чужинців про стан річей на західно-українських землях під Польщею, заходами президента д-ра Е. Петрушевича появилися недавно друком дві публікації у французькій мові про режім у Польщі

Реформа подружого закону в Рад. Союзі.

З „Парижского Вестник-а" довідуємося про подробиці нового подружого законопроєкту, який виготовив московський народній комісаріят для внутрішніх справ, та який швидко піде під розгляд союзної ради нар. комісарів.

Реформа давнього закону полягає на повному зрівнанні чоловіка й жінки однаково у маєтковому відношенні, що й під юридичним оглядом, а також відносно до дітей. Єдину ріжницю, яку подружий закон передбачує поміж мужеським і жіночим полом, це вік, управнений до заключення подружя. Жінкам не вільно виходити заміж низше 16 літ, мущинам женитись низше 18 літ. Цікаво, що подружа, як кожну иншу умову, можна заключити „устно", або „писемно". Зірвання умови вже трохи складнійше, а проте все ще досить легке. Подружя може розвестись кожної хвилини на домаґання одної сторони, але оголошує розвід суддя, який вирішує теж, кому належать діти, якщо батьки в цім не погодились. Загального й постійного обовязку утримування закон не передбачує, сюди належать лише виїмкові випадки, як недуга, каліцтво, безробіття та вагітність. У принципі кожна сторона подружа має дбати сама про себе, так довго, як довго є працездатна й може найти роботу. Обовязок матеріяльного утримування у висше наведених випадках торкається обох сторін, якщо вони здібні до цього, і має силу також після переведення розводу. Батьки є обовязані спільно утримувати свої малолітні діти; дорослі діти є обовязані запевнити батькам істнування, якщо вони не мають вже сил ні змоги самим подбати про себе. Влада має право відмовити одній або обом сторонам подружя влади над дітьми, якщо це являється доцільним, а проте батьки наслідком такого присуду не є звільнені від обовязку дальше причинятися до утримування дітей.

Вкінці цікаво зазначити, що законопроєкт зовсім не знає перешкод для заключення подружа, які виходилиб з близького посвоячення. Забороненими є лише подружя кровних свояків у простій лінії.

Відгуки дня.

Може сяк, а може так!

Польська суспільність дуже чуйна. Де тільки трапиться якийсь випадок кривди для її народу, або загрожує шкода, вона зараз бє в дзвін: „Codzienny" і „Poranny", розсилає купієрів: „Powszechnych", Lwowskich" і „Warszawskich", забирає слово: „Polskie" і „Wolne", заповнює криком цілу „Rzeczpospolit-у", словом робить гармідер, що аж вуха вянуть.

А всеж таки прослизнеться іноді крізь золоті дні освободженої республики маленький фактик, якого ніхто не замітить. Фактик сам собою дуже цікавий і досить небезпечний.

Ось один з них:

В інституті для дівчат, яким управляють польські законниці, мешкає собі від пару літ панна Маруся. Вона шоз'вістка — Українка, але маючи тету настоятелькою, мешкає в інституті задурно. Польські панночки обходяться з нею чемно й уважливо, дарма, що вона їх хліб їсть. Панна Маруся приймає це все як зрозумілу належність і живе собі як у Бога за дверми.

Буває нераз, панночки заведуть собі якої там пісоньки, от хочби: „Góralu czy ci nie żal", „Hej ze ino", „Za Niemen, za Niemen" або щонебудь другого, то наша Маруся зараз остентаційно виходить з кімнати ще й губи закопилить: Як можна, віби, при Українці виспівувати польські пісні!

А раз то ще й не так було. Зібралося було інституткам на патріотизм. Зійшлися вони на городі в гурток та й завели: „Nie damy ziemi".

Цього вже за багато було Марусі. Вона стрілою до тети — настоятельки, а тета бомбою до дівчат на город та давай їх поучувати.

— Прошу не співати патріотичних пісень! Знастеж прецінь що в нас є одна Українка. Така пісня може образити її почування..

Дівчата перервали на пів слові і розійшлись по кімнатах. Вроджена делікатність, вивчена несміливість і довгі літа неволі замкнули їм уста...

Ось який факт стався у Львові, в однім з польських дівочих інститутів. Сусідська суспільність на диво не заговорила про це. Не думаю, щоб зіґнорувала його, а просто не довідалась про нього. Тепер подаю їй це до відома, майже дослівно так, як переповіла мені одна панночка з цього інституту.

Тільки одно я, здається, недокладно розповів.

Не знаю напевно, чи це сталося в польськім інституті, чи в СС. Василіянок при вул. Зиблікевича, чи не була панна Маруся Українка, чи панна Зося Полька і чи співали „Nie damy ziemi" чи „Ой зажурились"!..

Я майже переконаний, що не сталось у польськім інституті, але присягнути не можу.

Память мене, від часів переслухувань на поліції дуже часто заводить. Хтось мені розкаже про „біле", а я переповідаю про „чорне".

Так і тепер: абсолютно не можу рішитися... Може сяк, а може й так!..

Галактіон Чіпка.

Проф. ВЯЧЕСЛАВ ЗАЇКИН.

З сучасної української богословської літератури.

(Праці Богословського Наукового Товариства. Том I. Св. Свящм. Иосафат Кунцевич. Матеріяли і розвідки з нагоди ювилею зібрав о. Д-р Иосиф Сліпий, Львів, 1925. Стор. 261, 8°.)

До останнього часу великою прогалиною в сучасній науковій літератури була малочисельність, а навіть, можна сказати, майже цілковита відсутність спеціяльних богословських студій.

Тим часом, цей сучасний занепад української теольоґії дуже зле відбивається також і на инших галузях нашої науки, передусім на історії української культури.

Культура наша, починаючи від IX—X вв., і до кінця XVIII. поч. XIX. ст. увесь час була надзвичайно міцно й цілком органічно злучена з християнською Церквою. Художня література, мистецтво, школа, наука, фільософія, почасти навіть право у старій Україні розвинулися під безпосередніми церковними впливами або навіть створені Церквою. „Три четвертини наших стариних памяток, — слушно каже один з небагатьох визначних наших сучасних теольоґів, — це богословські твори й церковна культура."*) Цілком зрозуміло, що всебічне дослідження цієї старої нашої культури вимагає, щоб вона була простудіована також зі спеціяльно-богословського погляду. Без фахового теольоґічного освітлення багато дечого в старій українській культурі лишається темним і незрозумілим, а дещо зясовується й зовсім невірно. Через тойже брак теольоґічних студій у нашій науці ми досі не маємо суцільного огляду історії Української Церкви. І через те саме в нас досі ще зовсім не приступлено до розроблення деяких галузей історії нашої культури, найтіснійше звязаних із теольоґією; так нпр. лишається в нас цілком нерозробленою історія української фільософії, то-що.

З другого боку, безсумнівне релігійне відродження, яке помічається останніми часами майже по всіх краях Европи, викликає скрізь незвичайно швидкий поступ на полі богословської науки. Недавній індеферентизм широких верств суспільства у справах віри тепер заміняється великим інтересом до релігійних питань і до церковного життя. Цей загальний релігійний рух яскраво проявився, між иншим, і на Великій Україні, де він нині грає першорядну ролю в національному відродженні народніх мас. А деякі факти свідчать, що й на Західній Україні релігійні питання набувають теж першорядного значіння. Цілком зрозуміло, що при таких обставинах справа теольоґічних студій в українській науці стає тепер цілком актуальною.

Разом із тим, ця справа мусить бути цікавою не тільки для обмеженого кола фаховців-теольоґів, але і для ширших кол нашої інтеліґенції.

Останніми часами ми бачимо, нарешті, початки відродження богословської науки на Західній Україні. Старанням українських теольоґів у Львові вже приступлено до організації плянової й спільної наукової діяльности українських богословів. З цією метою в 1923—24 рр. засноване ними Богословське Наукове Товариство, на чолі якого став о. д-р Т. Галущинський, ректор дух. семинарії, і яке обєднало майже всіх українсько-католицьких працьовників на полі теольоґії, християнської фільософії, історії Церкви та инших галузей науки, безпосередньо звязаних із богословією. Маємо надію, що в дальшій своїй діяльности Богословське Наукове Товариство не йтиме шляхом конфесійної виключности і — захобуючи, розуміється, яко основу своєї діяльности, теперішні свої українсько-католицькі принципи — спробує обєднати довкола себе всіх українських теольоґів, які стоять на ґрунті всехристіянського церковного обєднання і взагалі не займають позицій, ворожих основним ідеям Богосл. Наук. Т-ва.

Богословське Наукове Товариство третій рік уже видає тримісячник „Богословія", в якому надруковано цілу низку цінних статтей з обсягу теольоґії, історії Церкви, церковного права, християнської фільософії, то-що. Добре поставлений у цьому часописі також відділ звітів та рецензій, де знаходимо огляд досить значного числа зах.-европейських книжок з богословської царини.

Крім того, Богосл. Наук. Т-во видало окремо три більші студії: дві — латинською мовою („De amore mutuo et reflexo in processione Spiritus S i explicanda" о. д-ра И. Сліпого, і „Paries animae norma gravitatis peccati" д-ра А. Ляндґрафа) та одну українську („Границі" вселенної о. д-ра Г. Костельника).

Нарешті, отсе недавно Богосл. Наук. Т-во опублікувало перший том своїх „Праць", присвячених борцеві й мученикові за єдність церкви Иосафатові, з нагоди 300-літнього ювилею його смерти (1623—1923).

Опублікуванням цього I. тому своїх „Праць" Богосл. Наук. Т-во приносить, на наш погляд, визначну цінність і велику користь не тільки католицькій богословії, але також і загальній а особливо церковній історичній дисципліні.

До останнього часу постать і характер діяльности еп. Иосафата були дуже мало освітленими в богословських дослідах та в історичних.

Католицька церква ще в XVII ст. визнала Иосафата святим; і тодіж таки при канонізації зібрані були дуже цінні відомости про його життя й діяльність. Але ці канонізаційні акти, так само як і инші матеріяли про еп. Иосафата довгий час лежали в архівах, невикористані богословами й істориками. До самого ювилею (в 1923 р.) ані в західній ані в українській католицькій богословській літературі майже не було поважних наукових дослідів, присвячених визначному діячеві й мученикові церковної унії.

(Продовження буде.)

*) О. д-р Иосиф Сліпий. Богословське Товариство і його статут. Львів, 1924. Стор. 4—5.

Пан комендант.

Ревеляції „Дзенніка Людового" про життя і діяльність п. Б. Лукомського, коменданта львівської поліції.

У двох останніх числах (202, 203) чесько-го пепесівського „Дзенніка Людово-го" видруковано сензаційні ревеляції, що кидають ніяке світла на минуле те-перішнього коменданта львівської поліції Лукомского, який читав на університеті Яна Казімежа навіть академічні виклади з обсягу криміналістики та поліційного поступування.

З тих ревеляцій виходить, що тепе-рішнього коменд. Лукомского за австрій-ських часів усунено з поліції без права на емеритуру. Про причини такого неде-лікатного усунення в ревеляціях не гово-риться, але зате находиться у них лист Лукомского до „Його цісарської Мило-сти Найяснійшого Пана" австрійського цісаря, в якому Лукомскі просить приз-нати йому емеритуру.

Лукомскі, покликуючися на свідоцтва лікарів Глюзінського і Заблоцкого, пише, що він хорий на легені та нерви. Дослів-но пише він про свою недугу таке: „Ви-снажений невигодами, ревматичними болями, атаками неврастенії організм, я пі-дтримував уживанням лікарств; бувало так, що в уряді при бюрку я тратив при-томність і мене штучно привертали до свідомости. Мій організм, розстроєний, виснажений і знесилений почав занепада-ти і так діставав я часами по атаках не-врастенії апатії до життя, опановувала мене безвстанна тривога так, що я по-боювався божевілля. З другого боку по-падала мене деколи вибуха, хоробли-ва лихва, в часі якої з легковаженням здо-ровля і життя я доконував чинів, які о-станить славою в історії львівської ди-рекції поліції, але той неприродний запал відбивався на моїм здоровлю, бо з пра-вом по ньому приходили такі нагальні на-пади неврастенії, що мало не віддав ду-ха. Я цілковито знищив своє здоровля в службі для добра держави та уряду. Ни-ні каліка, недужий на груди і неврастенік у найвищому степені до праці цілковито нездатний"... Далі в листі є згадка на ще одну недугу: „Особливо відчуваю болі в правому оці і то від кількох місяців, коли мені в часі поліційної облави, Кароль Сєраковскі, сифілістично хорий злодій, за-плював мені праве око плювинами. І саме в тому правому оці лікар найшов сліди недуги". В томуж листі з 1912 р. п. Лу-комскі жалувався дуже на свою біду і недостаток, та просив емеритури.

„В такої біди — пише Дз. Л. — нагло як тридцяк у польській державній службі доходить він до майна... бо є тепер ща-сливим власником маєточку під Львовом".

Незалежно від цього наведений у ревеляціях ще один документ, який ілюструє діяльність п. Лукомского в часі москов-ської окупації. Тим документом є судові зізнання, зложені під присягою в окруж-ному суді у Вадовицях свідком Антоном Кузишиним про ограблення дому д-ра Германа Фішлера в Станиславові у часі російської окупації. Кузишин, був тоді сторожем камениці та бачив і переживав історію того грабунку. Отже у тих зі-знаннях, зложених під присягою стоїть між иншим таке: „По приході Москалів до Станиславова явився в тому домі ав-стрійський директор поліції Лукомскі з російським капітаном Ковальським, своїм заступником Фейріхом та двома по-лісменами і незважаючи на мій протест відчи-нив помешкання (д-ра Фішлера!) та ввійшов до середини. Що діялося у помешканню не знаю і не бачив, бо Лукомскі замкнув двері, але я чув що в середині відчиня-лися з галасом столи, шафи та инші ме-блі, та що помешкання рубновано. При виході їх з помешкання я бачив, що Лу-комскі та його товариші несли по вели-кому пакункові, завиненому у папір а крім того три з тих осіб несло годинники з розбитими шклами. В тих пакунках ви-нес Лукомскі і його товариші срібну по-суду і столове срібло. По виході Луком-скі замкнув помешкання і запечатував йо-го урядовою печаткою та доручив мені його пильнувати під загрозою кари смер-ти через повішення, якщо хто здійме у-рядові печатки. Казав мені також прися-гнути, що буду помешкання добре пиль-нувати. По тижневи Лукомскі явився знов у тім домі, але тим разом у товаристві Ковальського і коменданта корпусу, який взяв помешкання Фішлера під канцеля-рію та помешкання".

Ось так представляються ті ревеляції про минуле відомого коменданта львів-ської поліції Лукомского. Від себе ніяких коментарів до цього не даємо, бо вони непотрібні.

Справа Степана Панчишина.

Цими днями порішилася справа Степана Панчишина і щодо четвер-того закиненого йому злочину § 58 і 59 к. з. Слідство в цій справі за-становлено. Осталася ще тільки остання пята справа, а саме минма його співучасть в справі організу-вання утечі Вечоркевіча і Багінь-ского в Варшаві. Супроти цего, що львівський суд уже не мав ніякої справи Панчишина, бо всі попе-редні чотири застеновлено, відіслав акти пятої справи і самого Панчи-шина до Варшави. Справа одначе ще тим не вирішена, бо не порі-шена ще справа компетенції. Як відомо, варшавський суд в червні цр. порішив всі справи, а тим са-мим і ту варшавську відступити львівському судові. Тепер отже за-ходить питання, хто судитиме в цій останній справі Панчишина, вар-шавський чи львівський суд?

ОСТАННІ ВІСТИ.

Зїзд нац. меншостей.

Зїзд національних меншостей бу-де в Женеві 16, 17 і 18 вересня. З Польщі візьмуть участь представ-ники Українців, Білорусинів і Ли-товців. Жидів не запросили.

Польща буде причиною війни.

На конґресі мира в Парижі ан-глійський журналіст Деллі заявив, що обіхав Гор. Шлеськ, Данціґ, Поморський коридор і прийшов до переконання, що теперішні відно-сини мусять довести до вибуху війни.

Мілюков верне до СРСР.?

В Москві розійшлась чутка, що Чічерін підчас побуту за кордоном предложить лідерови рос. еміґра-ційного реп.-дем. союза Мілюкову поворот до СРСР. і співпрацю у внутр. політиці й обороні міжн. ін-тересів СРСР. Предложення своє опирає Ч. на цьому, що М. в свойо-му часописові заявив, що в справі російської загр. політики попирати-ме радянський уряд, коли цей бо-ронитиме інтересів російської дер-жави.

Маневри райхсвери.

„Берзер Цтг." повідомляє, що ц. м. будуть маневри всіх семи диві-зій райхсвери. Літаки не візьмуть участи в маневрах, бо версальський договір заборонив це.

Спроба отруїти болг. короля.

Вороги болгарського короля уло-жили плян позбутися його. Для своїх плянів здобули королівсько-го кухаря. Він намагався до страви вкинути бацилі тифу. Запримітили це й перешкодили тому. Кухар утік.

Конференція союзників із Німеччиною.

На конференції союзників запа-ла ухвала в справі запрошення нім. мін. загр. справ Штреземана на спільну конференцію в справі ґарант. пакту. Конференція буде в половині жовтня в одним з італій-ських міст.

Памятаймо: Рідна Школа — це на-родня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

НОВИНКИ.

— **Чубар про жидівську республи-ку.** Голова Радянської України Чубар мав заявити на останньому українському зїзді Рад, що рівночасно зі зростом жи-дівського рільничого населення в херсон-ській губернії буде там утворена окрема жидівська адміністраційна одиниця згідно з приписами радянської конституції. Далі Чубар мав сказати, що існує можливість утворення у Херсонщині окремої жидів-ської автономної республики на основі загального законодавства про національ-ні автономні одиниці, передбаченого ра-дянською конституцією. На Херсонщині жидівське рільниче населення нараховує вже 30 тисяч душ. Український Радян-ком кольонізації великі простори державної землі на Херсонщині для оселення даль-ших 7 тисяч жидівських родин (30 тисяч осіб). Всі ті інформації подаємо за Жи-дівською Телеграфічною Агенцією, яка в таких справах має мабуть найкращі ін-формації.

— **Пожежа в Яворові.** На якорі всього му передмістю Куравки вибухла 6.IX. поже-жа і знищила забудування кількох госпо-дарів. Загальна шкода 60.000 зол. Причи-на підпал.

— **Ревізії.** В суботу 5. вересня досвіта впала до мешкання п. Я. Цурковського поліція в складі комісара і поліціїв. На запит, в якій справі явилися, комісар дав відповідь: „Tego mówić nie wolno". Пере-глядувши помешкання, та перевіривши, що в помешканню ніхто чужий не ночує і що студент Я. Цурковський є в домі, поліція відійшла. Слід зазначити, що та-ка гостина поліції відбулася перед пе-тою годиною ранку, коли ще всі спали.

— **Поліційні містерії.** Ще дня 18. серпня п. р. арештувала польська поліція у домі батьків у Княжої біля Снятина студ. універс. Василя Костинюка. Хорого на легені перевезено через цілий ряд тюр-ем, вкінці з трудом родина допиталася, що арештованого відставлено до розпо-рядження львівської політичної поліції. Не вважаючи на запити й пошукування по судах, шпиталях і всіх інстанціях дирекції поліції та поліційних арештів, не вдалося дотепер нікому довідатися, де держать арештованого, отже від трьох тижнів не можна подати йому ні харчів ні одежі.

— **„Za prawdu bijut".** „Głos Na-rodu" w korespondencji z Zakopanego pi-sze: „Zredukowany pułkownik R. z M. S. Wojsk. proszony o datek na dzieci po po-ległych, odpowiedział, że nie da nic na dzie-ci tych, którzy wywalczyli li tylko Polskę koniokradów, bandytów i złodziei, gdzie ci ostatni chodzą na wolności, a tacy ludzie, jak Piłsudski są poza armją i służbą. Rzecz naturalna (dla „Głosu Narodu", to rzecz naturalna!), że ze zbyt krewkim pułowni-kiem spisano protokół i sprawa pójdzie do sądu (?), o ile ktoś z wpływowych nie po-stara się o zatuszowanie całej historji dla-tego, że pułkownik jest z pierwszej bryga-dy". Jeżeli prawdą jest to, co pisze „Głos Narodu", to sprawdza się ruskie przysłowie: „Za prawdu bijut". („Дзеннік людови" ч. 201 з 4 ц. м.).

— **„Известная Украинская труппа В. П. Гайданова" або: шантажування українською фірмою.** Назви „Україна" — „український" все ще звучать для чу-жинців як щось екзотичне, далеке і таєм-не, про що в останніх роках досить ча-сто згадувалося та про що дуже мало знається. Є хитрі люди, які свідомі того, що фірма українська має на чужині для широкої публики більшу притягаючу силу, ніж фірма якихось инших „старих" націй, і тому стараються використати це заці-кавлення чужинців усім, що українське, для своїх спекулянтських імпрез. Здасть-ся, що тільки таким робом можна поясни-ти собі повстання „известной украинской труппы В. П. Гайданова", яка розїжджає по балтійських державах на „гастроли", ро-блючи собі велеканську рекляму своїм псевдо-українським репертуаром. З кін-цем серпня це цікаве підприємство зїха-ло й до Данціґу та виступило у публич-ному Цоппоті з виставою „Запорожця за Дунаєм" і „Бувальщини". Випадково при-сутній у Цоппоті один поважний львів-ський громадянин прислав нам програмку того вечора й свої уваги. Програмка на двох мовах: московській і німецькій, при чому на ній такі примамчиві поклики: „Ма-лороссы Украинская оперетта!", а на ні-мецькій сторінці: „Kleinrussische ukraini-sche Operetten! Gastspiel der berühmten ukrainischen Truppe von W. P. Gajdanoff". Український характер трупи замаркова-ний найсильнійше у назвисках акторів: Сагайдаченко, Стодола, Манько, Чу-маченко... Щож до виконання, то про нього пише нам цілком авторитетний у цій справі випадковий дописувач: „Виконання нижче всякої гідности й кри-тики. Гра йде на трьох „мовах", при чо-му частина акторів вживає чистої росій-щини, инші якогось страшного „малорус-кого" жарґону. Один лише виконавець — чи не єдиний Українець в трупі — гово-рить сяк-так по українськи. Одяги немо-жливі: жінки подобають на московські купчихи, мущини на циркових клявнів. Почали „Запорожця" в 9·15, скінчили о 10·30, а в 11. скінчили вже й „Бувальщи-ну", — иншими словами: геніяльний ре-жісер відрізав 3/4 пєси. Перед виставою заінтересовання було дуже велике, велика саля міського театру була заповнена, головно жидівською публикою але й Ні-цями та взагалі ріжнонаціональними гість-ми Цоппоту. Але вистава була така скан-дальна, що якийсь німецький священик обурений вийшов при відкритій завісі. На неділю оголосили ще „Наталку Пол-тавку", але виведена з рівноваги управа театру не дозволила на дальші вистави". Якою „меткістю" визначується п. Гайда-нов видно з того, що наша редакція ді-стала вже великий рекламовий допис — рецензію на виставу „Запорожця" у Цо-поті, де м. и. у дуже похвальних словах згадується про „дуже мило ... ...", як довелось пережити на цій виставі „У-країнській кольонії у Вільному місті". Тимчасом обовязком членів українських кольоній на чужині є негайно дезавувати того роду компромітуючі українське імя виступи московських спекулянтів.

— **„Тарґі Всходнє".** В суботу з вели-кою помпою відкрито у Львові на та-ких Повистатовій площі V. „Тарґі Всходнє", себто виставу закордонних і краєвих екс-понатів, зразкових продуктів ріжних ділян-нок промислу. На відкриття приїхав з Варшави міністр торгу й промислу Клярнер, м'н. шкіл Тишка, представ. міста закорд. справ і сила инших достойників. З закордону зголосила свій приїзд деле-ґація з ЧСР. під проводом міністра Но-вака й делеґації зі Швеції, Югославії, Болгарії, Голяндії, Мадярщини, Данії й Рад. Союзу. Заповіджений приїзд цієї останньої делеґації (радянської) під про-водом радянського посла у Варшаві Войкова у складі кільканайцяти членів, викликує найбільше заінтересування. — „Тарґі Всходнє", це імпреза, ...тоджем з мегальоманії опікунів престіжу бу-„королівсько-столичного міста" Львова. Усі дотеперішні чотири „Тарґі Всх." під торговельним оглядом не принесли ніякої користи: підприємство „Тарґів" — це ак-ційна спілка, на якій прохиної акціонери може й роблять добрі інтереси, та яка дорого коштує місто, яке „для репрезен-таційних цілей", щоб імпонувати чужин-цям, в звязку з кожним відкриттям „Тар-ґів" кидає величезні гроші. Цьогорічні „Тарґі" йдуть, як звичайно, під високо-парним гаслом „простягнути руку Сходові й Заходові": цим разом, з огляду на ми-тову китайську мур зі Заходом, кокет-ливо зиркається на Схід. Тому й приїзд радянської місії розтрублено вже як ве-личезний сукцес і заповідь блискучих тор-говельних трансакцій з Радянським Союзом. А проте V. „Тарґи" жде те саме фіяско, що попередні, з тою ріжни-цею, що коли попередні причинялись в дечім до збільшення імпорту до Поль-щі, то цьогорічні, при драконському роз-порядженні заборони продажі чужинних експонатів (sic!), відштовхнуть від Поль-щі до решти весь закордонний купецький світ! Щож до збільшення експорту, то мізерна вистава польського промислу на львівській повистатовій площі безумовно до цього не причиниться!...

— **Народня освіта в Польщі.** Авто-ритетний урядник міністерства освіти, ди-ректор департаменту нижчої освіти Жло-біцкі подав інтервієвам варшавських газет деякі цифри про освіту в Польщі, які кидають ярке світло на відносини у поль-ському шкільництві. Отже в Польщі не-достає 25.000 шкільних саль по містах в 64.000 по селах, разом отже 89 тисяч. За час свого істнування вибудувала Поль-ща заледви 1000 шкільних кімнат. Щоби побудувати 89 тисяч на це треба чотири міліярди золотих. На загал є в Польщі 27.866 публичних народніх шкіл державних і приватних. В них є 68.083 учителів і 3,237.660 дітей. Тепер тільки 600.000 дітей не користає зі шкільної науки (?). Цифри гарні та дуже пророчисті.

— **Хто утримує Польщу?** На це пи-тання дадуть найкращу відповідь цифри про стягнені податки. Отже в 1924 р. сойм уповажнив уряд до стягнення з на-селення і з монополів податку на суму 1,072,053.000 золотих, з чого власники ма-ли заплатити 518,788.000 зол., а з того поміщики і капіталісти вплатили заледви 373,002,000 зол., а селяне і робітники за-платили аж 824,397.000 зол. У вищенаве-деній сумі находиться маєтковий пода-ток, який був одноразовим. З того по-датку мало вплинути в 1924 р. 527 мільо-нів а вплинуло лише 199 мільонів, з чого львину частину заплатили селяне, дрібні ремісники і малі торговці. Великі власни-ки і капіталісти не заплатили також до-ходового податку. Виміреного податку тої категорії було 77 мільонів, а стягнено всього разом 40 мільонів. З ґрунтового податку уряд мав стягнути суму 55 мі-льонів, а стягнув ледви 48 мільонів. Оче-видно, що і тут, як і всюди заплатили все селяне, а не сплатили нічого або ду-же мало великі земельні власники.

— **Безробіття у лодзькій окрузі.** Кріза у лодзькому промислі приймає чим раз більше катастрофальний характер. Слідом за великими фабриками також і менші фабричні підприємства зредукува-ли працю до трьох днів на тиждень. Чи-сло безробітних у лодзькому окрузі на-гло зростає і виносить тепер згідно з обрахунками державного уряду посеред-ництва праці 35 тисяч осіб. В того числа заледви 18 тисяч одержує одноразову до-помогу. Це теж наслідки фінансової го-сподарки п. Грабского.

— **Бойкот заграничних товарів в Америці.** Американська федерація праці взиває Америку до купування виключно американських товарів та до безоглядного бойкоту усіх закордонних виробів.

— **Наслідки фінансової сірути.** Оден з найбільших варшавських банків „Банк для Промислу і Торговлі", між вла- сниками якого фігурують такі фінансісти як пос. Корфанти, віцемаршалок сойму Осецкі і посол Здзеховскі припинив для 5. п. м. цілковито всякі виплати. Перед будинком того Банку розігрувались вчо- ра страшні сцени. Інтересованих і пошко- дованих, що голосились по вложені туди гроші, відправляли з нічим. Уряд назна- чив до Банку свого комісаря. Перед бу- динком чути було плачі та погрози на адресу банкової господарки та її управи- телів. Банк здержав між иншим виплати для родин робітників-еміґрантів із Фран- ції, що слали свої гроші через нього. Ка- жуть, що сам уряд заанґажований у цьо- му банкі на суму пів міліона золотих. Видно, добра була банкова господарка панів Корфантих і комп., коли жертвою її впав навіть важко зароблений гріш емі- грантів.

— **Небезпечний деник поета.** При впорядкуванні архива великого російсько- го поета В. Брюсова, що недавно помер, мали найти його деник, ведений ним від наймолодших літ до дня смерти. Радян- ська влада найшла в цих записках дуже неприємні для неї характеристики відно- син та людей, як нпр. Каменева та його жінки, завдяки яким Брюсов увійшов до комуністичної партії. У звязку з цими ревеляціями мали закрити „Інститут ім. Брюсова".

— **Віднайдена домовина.** Цими дня- ми Льондон мав небиняку сензацію. Один міщанин у графстві Кент повідомив по-ліцію, що найшов на горищі в домі, який саме купив, домовину з надписом „тут лежить Чарльз Роберт Дарвін, що помер 19 квітня 1882 р. у 73 р. життя". Усім ві- домо, що тлінні останки славного при- родника лежать у льондонськім Вестмі- нїстерськім соборі. З Льондону зїхали на село для розслідження домовини офіці- яльні археольоги, поліційні урядовці та лікарі. Домовина була порожна, але од- ночасно стверджено, що вона є саме тою, яку Дарвін замовив собі сам ще за жит- тя. У ній його похоронено, але по 36 го- динах перенесено його з неї до англій- ського Пантеону. Як щезла ця перша до- мовина і яким робом попала на англійську провінцію, до звичайної хати, пролежав- ши там майже пів століття? — над цим саме ломлять собі всі голову.

— **Савінков ожив?** Польська преса інформує, що до Варшави наспіли сенза- ційні відомости про Савінкова. Згідно з тими поголосками Савінков зовсім не по- повнив самогубства а заховався у одній місцевости на Кавказі, де приготовляє якийсь плян протипольської акції. Його ідентичність мали ствердити, не зважаючи на штучно змінену поверховість, завдяки характеристичним рухам Савінкова. У звязку з Савінковим стоїть відомий його аґент з часів протибольшевицької зброй- ної кампанії Фомічев і пані Дікаяс-Цієн- гельова. Фомічев має буцімто в імени Савінкова ввійти у близчий контакт із польськими комуністами для спільної про- типольської роботи. Цю сензаційну віст- ку подаємо за польською пресою з газе- тярського обовязку з тим застереженням, що вона видається нам малоімовірною.

— **Фортепяновий вечір піяністки В. Божейко,** який інавґурує сьогорічний наш концертовий сезон музичного тов-а Лисенка, заповідається вельми інтересно. Перш усього замітна нова, велика і до- бірна програма, в якій звертають увагу такі концертові Schlager-и, як незрівнана „Sonata appassionata" Beethoven-a, відтак велика „Wanderer-Phantasie" Schubert-a а вкінці Ліста Tarantella, яку піяністка по словам чужої фахової критики вико- нує блискучо і з полетом. Треба надіяти- ся, що любителі справді доброї і гарної музики матимуть гарний вечір. 403 1—1

Податкові пільги для пошкодованих хліборобів.

Комунікат Товариства господарського „Сільський Господар" у Львові.

Міністерство скарбу розпорядилося, щоби дати деякі пільги в плаченню податків тим господарям, які потерпіли в наслідок сьогорічних повеней. Пільги ці відносять- ся до податків: ґрунтового, маєткового і доходового. Полягають вони в тім, що заплата належности за податковий 1925 рік та всіх залеглостей за минулі роки пересувається до дня 30 вересня 1926 р.

Пільги будуть признані тим господарям, яким повени знищили врожай (збіжа, кар- тофля і т. и.) на половину чи більше ужи- точних ґрунтів, що належать до даного господарства.

З проханнями про признання згаданої пільги належить звертатися до місцевого скарбового уряду. Кожний господар має внести окреме прохання. Але господарі, що посідають землі не більше 43 гекта- рів (75 моргів — 39 і пів десятини) можуть вносити до скарбового уряду збірні про- хання. Так само відносно таких господа- рів можуть робити внесення громадські уряди.

Прохання (окремі чи збірні) та внесен- ня громадських урядів повинні бу- ти внесені до 30 вересня 1925 року. Хто зголосить про- хання по упливі цього ре- чення, тому пільги не бу- дуть признані. Про признання пільги рішає начальник скарбового уряду зі старостою. Деякі пільги можуть бути признані і тим господарям, котрим нещастя знищило плоди, на меншім, ніж поло- вина ужиткового ґрунту. Ці пільги мо- жуть бути признані лише відносно дохо- дового та маєткового податку. На ґрун- товий податок вони не поширюються. З проханнями треба звертатися також в означений речинець, себто до 30 вере- сня 1925 до скарбового уряду, який тут сам не рішає, а передає прохання зі своїм внеском до скарбової палати.

Зі спорту.

VI. Запорізькі Ігрища

відбудуться у Львові на площі „Сокола-Батька" в днях 11-ого, 12-ого і 13-ого ве- ресня 1925 р.

Програма:

11-ого вересня, год. 2. пополудни:

1) Святочне відкриття ігрищ, 2) Біг на 100 м. (передбіг), 3. Мет кулею 4. Біг на 400 м., 5) Скок у довжину з розбігом, 6) Біг на 3000 м.

12-ого вересня 9-та год. рано.

1. Біг на 200 м. (передбіг), 2) Гінці на 1600 м. (4×400), 3. Скок у височінь з роз- бігом, 4. Біг на 800 м.

год. 2-га попол.

1) Біг на 100 м. (півфінал), 2) Мет дис- ком. 3) Біг на 200 м. (фінал), 4) Трискок, 5) Біг на 5000 м.

13-го вересня 9-та год. рано.

1) Біг на 110 м. (плітки) передбіг, 2) Біг на 1500 м., 3) Мет ратищем.

11-та год. рано на Світезі змагання в плаванню:

1) на 50 м., 2) на 100 м., 3) на 500 м.

год. 2-га попол.

1) Біг на 100 м. (фінал), 2) Скок о жерд- ці, 3) Біг на 110 м. з плітками (фінал), 4) Гінці на 400 м. (4 x 100).

год. 4-та попол. Мячеві змагання:

Год. 6. вечір роздача нагород і закрит- тя ігрищ.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар „Українського Наддні- прянського Театру О. Міткевича:
Копичинці: Саля „Нар. Дому".
7.IX. „Монахи" (прощальна вистава).
131 6—?

Український мішаний хор Д. Котка:
8. IX. „ второк — Чортків. 115 5—?
9. IX. „ середа — Чортків.
10. IX. „ четвер — Заліщики.
11. IX. „ пятниця — Заліщики.

За редакцію відповідає І. Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.